

Butlletí EdL

Informa't de les nostres últimes notícies!

Correu electrònic *

La vostra adreça de correu electrònic

[Subscriu-t'hi](#)

Notícies

[Subvencions per a despeses estructurals d'entitats afectades pel cessament de l'activitat cultural a causa de l'estat d'alarma amb motiu de la COVID 19](#)

Termini de sol·licitud: del 25 de maig al 30 d'octubre del 2020.

[Subvenció per a les despeses de funcionament d'empreses i entitats culturals durant la situació de crisi sanitària ocasionada per la COVID-19](#)
El termini per sol·licitar la subvenció és el 3 al 29 de juny del 2020, ambdós inclosos

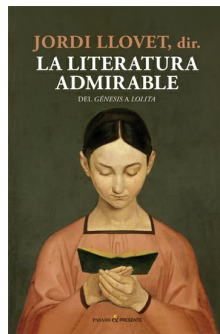

Arxiu mensual

[juny 2020](#) (5)
[maig 2020](#) (13)
[abril 2020](#) (11)
[març 2020](#) (13)
[febrer 2020](#) (12)

La literatura admirable és un cànon?

nuvibo - dl., 24/09/2018 - 11:00

Llovet, Jordi (dir.). *La literatura admirable: del Génesis a Lolita*. Barcelona: Pasado & Presente, 2018. 714 p. ISBN 978-84-947694-4-3. 35€.

A *La literatura admirable*, Jordi Llovet es fa responsable d'aplegar cinquanta-quatre articles d'especialistes de gran solvència sobre cinquanta-vuit obres dignes d'admiració (la desproporció ve del fet que als articles corresponents es comenten tres obres de W. Shakespeare i tres d'Italo Calvino).

A la «Introducción», Llovet exposa que la intenció és oferir un «panorama suficiente de la producción literaria de la tradición occidental», i s'avança a possibles objeccions quant a la tria advertint que, en efecte, no hi són tots els grans llibres de la tradició, però sí, afirma, una «muestra representativa, elocuente, placentera y didáctica» (p. 7). Conscient de la dificultat de qualsevol tria, al paràgraf següent, Llovet enumera preguntes previsibles sobre la tria proposada però no les respon perquè les considera inútils donat que el volum no pretén ser un cànon literari. Realment era difícil eludir aquesta etiqueta, tan corrent avui però que se sol fer servir sense gaire precisió.

De fet, Llovet insisteix a negar que aquest volum sigui un cànon. És clar que sí, fent-ho senzill, una de les formes que pren un cànon, qualsevol cànon, és el d'una llista, donat que *La literatura admirable* és el capdavant una llista, doncs també és un cànon, tan discutible i tan eficaç, útil o inútil, com qualsevol cànon (amb menció inclosa a l'incluidible cànon de H. Bloom). Més encara, tot i que *La literatura admirable* també és una llista, Llovet s'esforça a posar en dubte les llistes proposades al tombant del segle XX per institucions de reputació com el diari *Le Monde*, que recollia les millors obres del segle XX, o el Club del Llibre de Noruega, que aplegava llibres de tots els temps; més endavant (el 2002), la revista *República de las Letras* donava a conèixer una llista de les millors obres de diferents literatures nacionals. Tan importants a les escoles com a les batalles literàries, les antologies tampoc no se salven d'incloure noms que passen de moda més o menys de premsa o d'excloure noms que seran importants o decisius. Allà on vol arribar Llovet és que, triades amb el criteri que sigui, cap llista (cap selecció) no és definitiva ni complau a tothom.

A la fi, Llovet acaba concedint a contracor que *La literatura admirable* és un cànon «parcial, pero de grandes obras, escritas por grandes maestros de la literatura y analizadas por los mejores ensayistas» (p. 11). No sobra dir que Llovet no es mostrava gens refractari a fer servir el terme de cànon a la suggestiva «Introducción» (p. 9-20) a les monumentals *Lecciones de literatura*

ISSN 2696-4201

Cerca en aquest blog

Traductor automàtic

Select Language

Matèries

[llibreries especialitzades](#)(25)
[llibreries](#)(87) [inauguració](#)(30)
[Gremi de Llibreters de Catalunya](#)(20) [Escola de Llibreria](#)(60) [Barcelona](#)(27)
[més etiquetes](#)

universal de què va tenir cura el 1995, en què aplegava cent set textos dedicats a autors o episodis importants de les literatures occidentals entre els segles XII i XX, un digne precedent del volum que avui tenim a les mans. En aquella ocasió Llovet admetia que, autors i episodis, eren «una selecció que nada tiene de arbitraria: corresponden, por así decirlo, a un determinado “canon” que no dudaré en calificar de sensato, conservador en cierto modo, y hasta tópico» (p. 15). D'altra banda, en un interessantíssim text posterior, «La periodización literaria», Llovet oferia una síntesi de tall acadèmic de la problemàtica del cànon (p. 88-90), on recollia aspectes (sobretot el de la tradició occidental) ja tractats a la «Introducción» de 1995, aspectes que arriben, descolorits per l'escepticisme (potser pel desengany), a la «Introducción» de *La literatura admirable*.

Com passa amb la condició de cànon, Llovet pren moltes precaucions per justificar la selecció d'obres, cinquanta-vuit per ser precisos, en cinquanta-quatre articles. Sosté Llovet que llibres i autors són tots «de enorme valor por sí mismos» (p. 11), i que, per tant, no cal comptar si n'hi ha més d'una llengua que d'una altra o d'una mena més que no d'una altra. Comptat i debatut, el criteri de selecció ha estat exclusivament estètic (les obres mestres, els clàssics) i no pas la correcció política (només hi ha tres dones: Madame de La Fayette, Charlotte Brontë i Virginia Woolf, ja està dit). Reconeix, altrament, que hi predominen els narradors, sobretot els novel·listes, «por deseo explícito del editor y por considerar que hoy se lee más narrativa que poesía [...] y que el teatro es mejor verlo que leerlo» (p. 11). Es pot estar en desacord amb aquestes raons, però cal agrair a Llovet que faci explícit aquest criteri; de fet, un dels molts mèrits del llibre és que els articles rellevants esbossen una història de la narrativa occidental i, en particular, d'un dels seus trets més distintius, el realisme. Segurament un dels mèrits més destacats és que la selecció de Llovet és francament encertada, perquè l'índex és realment admirable, i això que abasta de la Bíblia fins *El quadern gris* de Josep Pla. Si el molt discutible cànon de Bloom prescindia de l'Antiguitat i l'Edat Mitjana (amb la sola excepció de Dante), Llovet fa bé de dedicar-los un nombre generós de pàgines (unes cent vuitanta, prop d'un terç de llibre). Si el cànon de Bloom era descaradament anglocèntric, la tria de Llovet és molt equilibrada perquè, al costat de catorze capítols dedicats a obres en llengua anglesa, n'hi ha onze dedicats a obres en llengua francesa, una representació digníssima (aplaudeixo que hi sigui *La princesa de Clèves* de Madame de La Fayette). I ja que he fet comptes, no m'estaré de dir que la selecció inclou set capítols sobre obres de llengua italiana, una altra decisió mereixedora d'elogi, sis en llengua espanyola, quatre en llengua russa, tres en llengua alemanya, dues en llengua catalana i un en llengua portuguesa.

Encara que Llovet segur que protestaria, es pot assenyalar que a la tria hi podria haver fet lloc al *Faust* de Goethe, a una novel·la de Stendhal i segurament també a una de Thomas Mann. L'elecció de *Villette*, una obra menor de Charlotte Brontë, abans que la més coneguda *Jane Eyre* s'explica perquè permet a Nora Catelli fer una bona exposició de la importància del fulletó a la novel·la del XIX. I si ha triat llibres de poemes o un poema amb entitat pròpia, bé hi podria haver inclòs *Fulles d'herba*, de Walt Whitman, potser amb més raó que no pas l'obra poètica sencera de Rubén Darío, que és un gran poeta, no ho nego pas. Tot i les inevitables absències, a la discrepància en el gust (per què Juan Rufo i no Gabriel García Márquez, per què J. M. Eça de Queiroz i no J. M. Machado de Assis), ho repeteixo, la tria és molt bona, realment admirable.

Quant al sumari del llibre, cal dir que la successió dels articles respon a les dates de publicació de les obres (amb les degudes precaucions en el cas de les més antigues), articles que, al seu torn, es distribueixen en quatre apartats corresponents als grans períodes de la història literària d'Occident, cada un dels quals du una presentació sintètica però molt suggestiva del mateix Llovet: «Las literaturas clásicas» (p. 17-19); «Las literaturas de la Edad Media» (p. 93-94), que abasta dels segles XII al XV; «La época moderna» (p. 191-193), que comprèn els segles XVI a XVIII; i «La época contemporánea» (p. 321-326), del segle XIX al XX, que és a la que dedica més pàgines. Més que les divisions habituals de la història de la literatura (que analitza amb detall a l'article sobre

«La periodització literària»), allò que interessa Llovet és la tradició literària («el discurs de la literatura constitueix un curs fluvial amb alguns meandres, corrents subterrànies i salts d'aigua, però ningú pantano: tot flueix constantment [...] i tot el fet literari reproduïx, condensa i modifica una llarga tradició», p. 12) i, al fons, la tradició clàssica, que arrenca de la Bíblia i de Grècia («tota la nostra història literària [...] és un llarg curs i discurs que ofereix a la nostra civilització occidental una unitat que [...] sembla avui aniquilada», p. 13).

Que un article estudiï una obra concreta vol dir que s'ha de referir poc o molt a l'autor (vida i obra) i ha de situar l'un i l'altra en una època i en un moviment literari o de pensament; encara que sigui coneguda, cal resumir l'argument de l'obra, descriure'n la tècnica i l'estil, precisar-ne la relació amb un gènere, destacar-ne les qualitats temàtiques i estilístiques mitjançant citacions si és el cas, oferir-ne una interpretació i, finalment, explicar-ne la influència o la persistència. La proporció dedicada a cadascun d'aquests aspectes varia segons els articles, no solament per decisió de l'autor, sinó també per les característiques de l'obra del cas. Per exemple, si parlem d'autors, la Bíblia no solament no té un sol autor sinó que consta de molts llibres de gèneres diferents escrits en èpoques diverses; tampoc no és segur que existeixi Homer; de la vida dels tràgics grecs se'n sap poc i la major part de l'obra s'ha perdut. En altres casos, la vida de l'autor ajuda a entendre l'obra; Terenci Moix exposa amb eficàcia els lligams entre la vida i l'obra de F. Scott Fitzgerald a propòsit d'*El gran Gatsby* i Lluís Izquierdo desplega les connexions subtilíssimes entre la vida familiar, personal, laboral, social i cultural i l'obra de F. Kafka parlant d'*El procés*. Els autors dels articles dedicats a les obres clàssiques i medievals se senten obligats a donar raons per llegir les obres més allunyades en el temps, remarcant aquells aspectes que poden cridar l'atenció a la sensibilitat del lector d'avui, com ho fan Rossend Arqués als excel·lents articles dedicats a la *Comèdia* de Dante i el *Cançoner* de Petrarca (amb una subtil anàlisi del lligam entre obra i autor), Eduard Vilella amb una bona descripció d'*El cavaller del lleó* de Chrétien de Troyes en el marc de l'èpica medieval, o Anton M. Espadaler que malda per fer atractiva la *Crònica* de Ramon Muntaner.

Destacar-ne la influència és imprescindible en les obres de l'antiguitat, tant si és l'*Eneida*, ben explicada per José Luis Vidal, com les *Històries verídiques* de Llucià de Samòsata, un bon article de Carlos García Gual. Quant a la descripció de l'obra, són modèlics els articles de Francisco Rico sobre *La Celestina* i l'anònim *Lazarillo de Tormes*, aquest, a més, una aguda exploració del realisme en literatura; la descripció precisa de les diverses parts constitutives de la *Bíblia* i l'*Odissea*, entre les obres més antigues, o de la formació de *Les flors del mal* o les seccions de *La terra gastada*, entre les contemporànies, estudiades en articles remarcables de Gonzalo Pontón i Andreu Jaume, respectivament. Lluís Maria Todó té la traça de presentar amb rigor la novel·la *Madame Bovary* i d'analitzar-ne una escena concreta per tal de fer-ne palès la tècnica i l'estil; Neus Rotger no solament descriu amb solvència *La princesa de Clèves* sinó que la situa en el procés de naixement de la novel·la moderna; i Jordi Llovet presenta amb diligència els temes de *Ficciones*, de Jorge Luis Borges, alhora que descriu la imatge del Dickens autor del *Pickwick* i explica les raons del seu èxit. Sovint encasellades com a lectura d'entreteniment, el *Robinson Crusoe*, de Daniel Defoe, o *Els viatges de Gulliver*, de Jonathan Swift, són llegits, interpretats i valorats de manera rigorosa i estimulants l'un per Fernando Savater i els altres per Aránzazu Usandizaga. La mateixa A. Usandizaga proporciona una explicació molt útil de la complicada estructura d'*Al far*, de Virginia Woolf, així com A. Jaume de la intricada *Absalom, Absalom!*, de William Faulkner. Donar idea de l'estil d'una obra exigeix citar-ne passatges significatius i és preferible fer-ho en la llengua original. En una obra de les característiques de *La literatura admirable* s'ha tendit, en benefici de la descripció i la interpretació, al discurs sobre l'obra més que no a deixar parlar l'obra; ara, si de *La terra gastada* se n'ofereixen citacions extenses en traducció, també traduïdes són les citacions més breus de Shakespeare o de Baudelaire, de la *Comèdia*, l'*Orlando* i els *Cants* de Leopardi se n'ofereixen breus passatges en versió original amb la traducció a continuació.

En una obra d'aquestes característiques la bibliografia és indispensable. Llovet precisa que cada article va acompanyat de referències a, com a mínim, una bona edició de l'obra en la llengua original, a les dues o tres millors traduccions a l'espanyol i, dels llibres o articles més rellevants. Llovet ha decidit posar al final la bibliografia, precedida d'una breu llista de títols, sota l'entrada «Introducción», relativa al concepte de tradició clàssica que pren com a referent el conegut llibre de Gilbert Highet, *The classical tradition* (1949), però no inclou les gran obres d'E. R. Curtius i E. Auerbach (que se citen després, tot s'ha de dir). Necessària i útil com és, la bibliografia presenta desequilibris: és molt extensa en uns autors (Luigi Pirandello, per exemple) i escassa en altres (Italo Calvino, per citar un altre italià), no sempre hi ha prou títols en llengua espanyola (circumstància que, cal reconèixer-ho, fa palesa carències de la universitat espanyola) i, el més discutible, sovint no recull les referències que es fan dins dels diversos articles (*El cavaller del lleó* o *El quadern gris*, per exemple).

El to de la majoria d'articles de *La literatura admirable* és assagístic, propis del que en podríem dir l'alta divulgació, oscil·lant entre el discurs acadèmic de Nora Catelli comentant *Villette* i la immediatesa de Joaquim Mallafré parlant de *Dublinesos* o de Gabriel Oliver presentant *Les il·lusions perdudes*. Tenint en compte tot el que he dit fins ara, si em pregunto a quin lector va destinat *La literatura admirable* respondria que és sobretot una obra que haurien de tenir les biblioteques públiques més que no pas els particulars. I que se li pot recomanar al lector curiós que vol conèixer els clàssics. De clàssics segurament n'hi falten, però no en sobren.

[Enric Sullà](#)

Catedràtic de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada de la UAB, professor del [postgrau de Prescripció Lectora](#) de la UB

Referències bibliogràfiques

Bloom, Harold. *El cànon occidental*. Trad. i notes, Lluís Comes i Arderiu. Barcelona: Columna, 1995. 622 p. ISBN 84-8300-009-1.

Llovet, Jordi. «La periodización literaria». En: Llovet, Jordi; Caner, Robert; Catelli, Nora [et al.]. *Teoría literaria y literatura comparada*. Barcelona: Ariel, 2005, p. 85-204. [2a edició, 2012]. ISBN 84-344-2509-5.

Llovet, Jordi (ed.). *Lecciones de literatura universal: siglos XII a XX*. 2.ª ed., correg. y aum. Barcelona: Institut d'Humanitats de Barcelona; Girona: Ajuntament de Girona; Madrid: Cátedra, 1996. 1.173 p. ISBN 84-376-1341-8.

Podeu fer-hi un tast de les primeres pàgines de l'obra.

tipus document

[llibres](#)

[Butlletí](#)

Afegeix un nou comentari

El vostre nom

Comment *

[Sobre els formats de text](#) ?

Les adreces web i de correu electrònic es transformen en enllaços automàticament.

Etiquetes HTML permeses: <a href hreflang> <em> <strong> <cite> <blockquote cite> <code> <ul type> <ol start type> <dl> <dt> <dd>

Les línies i paràgrafs es trenquen automàticament.

Assumpte

Desa

Preview

Blog de l'Escola de Llibreria 2013-

[Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals – Universitat de Barcelona](#)

[Gremi de Llibreters de Catalunya](#)

El Blog de l'Escola de Llibreria no subscriu necessàriament les opinions expressades pels autors dels articles.

Els continguts del blog de l'Escola de Llibreria de la Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals de Barcelona estan subjectes a una llicència **BY-NC-**

ND de CC.

RSS

[Contacte](#)

Segueix-nos també a:

